

VELKOMMEN TIL NATURSPORET ØST FOR PARADIS HOULKÆR - TAPDRUP KIRKESTI

I det følgende er der en kort beskrivelse af nogle af de steder, som stien passerer. Du kan finde flere oplysninger på www.houlkaerportalen.dk og på www.tapdrupby.dk

HOULKÆR

Houlkær er en forstad til Viborg, som opstod i 1960'erne, som følge af at folk ønskede at flytte i eget (parcel)hus. I begyndelsen af 70'erne startede endvidere store blokbyggerier og efterfølgende er der bl.a. etableret skole, gymnasium og butikscener.

1 HOULKÆR KIRKE

Houlkær sogn er oprindelig udskilt fra Asmild sogn. Kirken er tegnet af arkitektfirmaet Sahls Tegnestue i Aarhus og blev indviet palmesøndag den 12. april 1992.

2 TØRVEGRAVNING

De to søer ved Langmosen er gamle tørvegrave. Transportvejen af lyngtørv fra heden og af mosetørv fra Langmosen til Tapdrup by, har lagt navn til Tørvevejen, selv vejen da havde et noget andet forløb.

3 STORE MANDSHØJ

Store Mandshøj er den største af områdets mange bronzealderhøje. Andre er de to Buggeshøje, de to Rishøje, Kokærhøj m. fl. Desværre blev næsten alle høje i området udgravet og plyndret af preusserne under belejringen i 1864.

4 TAPHEDE

Taphede blev oprindeligt brugt til brændsel (lyngtørv) og dyrefoder. Efter at kongevejen (A 16) mellem Viborg og Randers var blevet anlagt af Dalgas i 1856, kom opdyrkingen af Taphede i gang, og nye husmandsbrug langs Randersvej blev opført. En af dem var ejet af landbrugsmister Anders Nielsen og blev derfor kaldt Ministergården.

SLAGET PÅ TAPHEDE

Jylland var i årene før Kristoffer den 2.'s død i 1332 blevet pantsat til grev Gert af Holsten, som derpå brandskattede jyderne. Prins Otto, søn af kong Kristoffer den 2., ville

med en oprørshær i 1334 besejre grev Gert. Han forsøgte derfor at nå Viborg Ting for at blive hyldet som konge her, men blev overrasket på Taphede af grev Gerts rytterhær, som blodigt nedkæmpede danskerne. Et signet fra en kendt holstensk adelsmand ved navn Kokerbeck er fundet på en mark i området og bekræfter, at det var her, slaget fandt sted. Niels Bugge på Hald, som formentlig har lagt navn til de to Buggeshøje, deltog i slaget, men på grevens side. Den kullede greve, som grev Gert kaldtes, blev senere dræbt af Niels Ebbesen i Randers 1340.

5 TAPDRUP KIRKE

Romansk kvaderstenkirke fra 1200-tallet. Kendt for den smukke sydportal. Inventaret er fra 1788.

Et gravmæle i sort skifermarmor med et adelspar i relief er indmuret i korets nordvæg. På altertavlens bagside står

navne på adelsfamilier fra herregården Skovsgård, som blev begravet i kirkens krypt, heriblandt admiral Corfitz Ulfeldt, der faldt i søslaget ved Kolberger Heide 1644.

På kirkegården findes en fredet gravsten over landbrugsminister, Anders Nielsen, kendt som den første husmand, der blev valgt i kongens råd, (Folketinget 1890-1913). Dertil en fredet mindesten over korporal C. M. C. Bak, der som frivillig i den New Zealandske hær blev dræbt i Nordfrankrig 1916.

6 NØRREÅDALEN

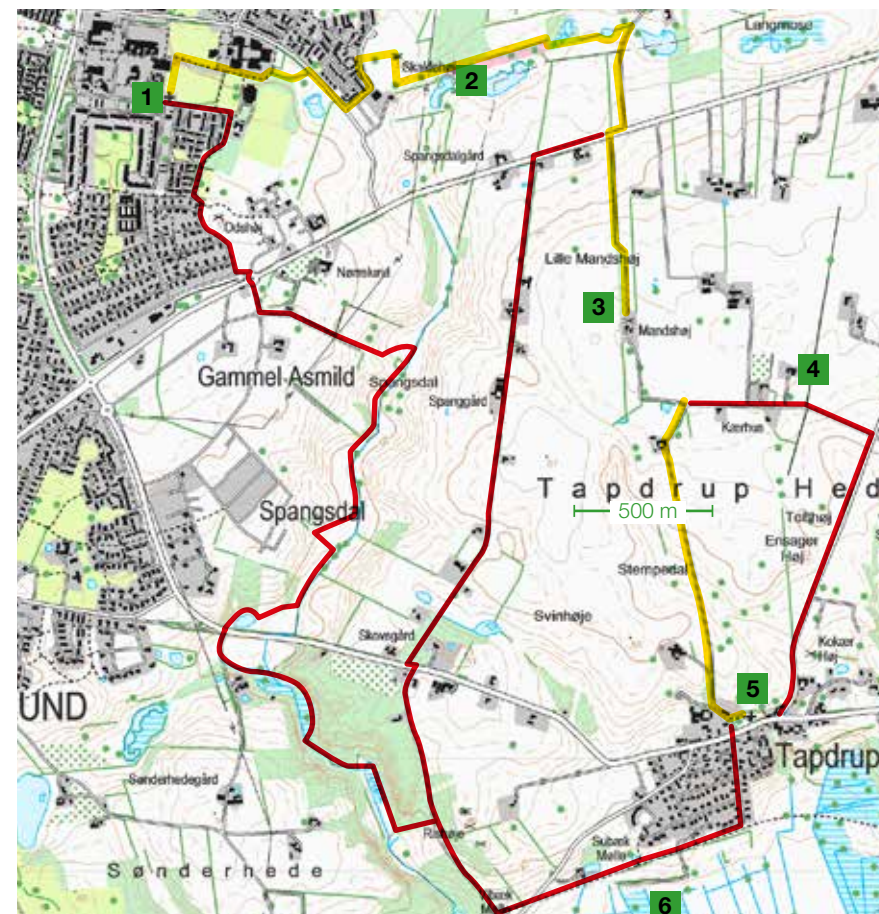
Tunneldal fra tredje istid, hvor smeltevandet

fra den ca. en km. høje iskappe blev ført mod vest og udmundede i den store gletcherport ved Dollerup bakker. Da isen smeltede, blev dalen omdannet til en fjordarm, der ved en landhævning langsomt var forsvundet omkring år 3000 f. kr. (yngre stenalder).

I dag løber den ca. 40 km lange Nørreå fra kilderne ved Dollerup til Randers fjord.

TAPDRUP

Landsby fra omkring år 1000. I gamle skrivelser kaldes byen for Toberup, der kommer af mandnavnet Tobe og torp (bebyggelse). Indtil 1788 hørte de syv af Tapdrups otte gårde under herregården Skovsgård, mens Annexgården tilhørte kirken. Tapdrups jorder blev udskiftet i 1793 efter stjerneprincippet, men landsbyens gårde blev ikke flyttet ud.

Se efter den gule folderkasse – her starter sporet

Ruten er på sporet afmærket med gule trekkanter på pæle

Afmærket rute
Uafmærket rute

NATUREN ØST FOR PARADIS

Sporet går gennem et varieret landskab med flere forskellige naturtyper: mose og tidligere tørvegrave, opdyrket hede og ådal.

Sø og mose

Øst for Houlkær finder man bl.a. Skolesøen og Langmosen, som består af flere gamle tørvegrave. Skolesøen er omkranset af bl.a. Gråpil og Bredbladet Dunhammer. Ved søbredden er der lave planter, f.eks. Glanskapslet Siv og Kær-Ranunkel og på søbunden gror Vandranunkel og en stor samling smukke rosa Nøkkeroser ("åkander"). I moserne finder man bl.a. Svømmende Vandaks med 10 cm lange ovale flydeblade der flyder på vandet. Først på året kan man ofte se grågæs græsse på markerne ned til moserne.

Hedelandskabet

I tidligere tider var landskabet Øst for Paradis en hede med fårehyrder, Hedelyng, Tyttebær, Urfugl og Hjejle. I uopdyrkede områder kan man fortsat finde spor af den oprindelige hedeflora, f.eks. Hedelyng, Mark-Frytle, Pille-Star og græsset Katteslæg. Nogle steder ved markernes kanter ser man samlinger af store sten, som stammer fra arbejdet med at opdyrke heden.

En mere detaljeret beskrivelse af naturseværdigheder langs natursporet kan findes på Houlkær og Tapdrups hjemmesider.

www.houlkaerportalen.dk

www.tapdrupby.dk

KORTSIGNATURER - RUTEKORT

	Levende hegn		Jorddige
	Jernbane		Sti
	Vej		Markvej
	Rute		Uafmærket

4 Henvisning til forklaring

© Kort & Matrikstyrelsen (G. 21-01)

Sporet er ca. 7,4 km og har start/slut ved Houlkær Kirke og Tapdrup Kirke. Begge steder er der parkeringsmuligheder og gode busforbindelser til Viborg. Sporet er lukket ved Randersvej 82, men er omlagt til Spanggaardsvej – Pramhusvej – Nørreåstien - Stationsvej. En god rundtur på 3,1 km er også fra Tapdrup Kirke ad Tørvejen - Taphedervej - Tapdrupvej. I Houlkær er der gode spise- og indkøbsmuligheder. I Tapdrup kan man overnatte i shelters, som er placeret på det gamle baneanlæg syd for stationsvej (overnatning er kun tilladt for sejlede, gående og cyklister). I Tapdrup er der adgang til Nørreåstien, som går til Viborg via Bruunshåb.

Houlkær Kirke: Odshøjvej 7A, 8800 Viborg

Tapdrup Kirke: Tapdrupvej 85, 8800 Virbog

PRAKTISKE OPLYSNINGER

Du er gæst på lodsejeres private ejendomme. Vis derfor hensyn og respekter skiltningen. Vi sætter pris på din hjælp til at holde sporet rent og pænt.

FOR MERE INFORMATION

Kontaktperson for Houlkærområdet: Stig Jensen, tlf. 40 76 96 88. Kontaktperson for Tapdrupområdet: Claus Bo Andreasen, tlf. 86 60 25 29 eller 40 79 80 32

Projekt „Spor i Landskabet“ åbner markerede spor i hele landet

Projektet har følgende samarbejdspartnere: Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Skovforening, Friluftsrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrug & Fødevarer, Landdistrikternes Fællesråd, Naturstyrelsen. Støttet af Nordea-fonden og Miljøministeriet.

Tekst: Claus Bo Andreasen og Stig Jensen

Tegninger: Michael Pedersen

Forsideillustration: Laila Sørensen

Yderligere oplysninger om „Spor i Landskabet“ fås hos: Landbrug & Fødevarer, Axeltorv 3, 1609 København V
E-mail: spor@lf.dk

**NORDEA
FONDEN**
Vi støtter gode liv

WWW.SPOR.DK

SPOR0548 . www.artegrafix.dk . 4/2017

Natursporet Øst for Paradis Houlkær - Tapdrup Kirkesti

SPOR I
LANDSKABET